

ZUIDERLUCHT

14^e jaargang • 4/2020

MAANDBLAD VAN KUNST EN CULTUUR

HET GROOTSTE CULTUURBLAD VAN NEDERLAND

ZIL 4

www.zilmm.de
staltung

De vrouw
van Dutroux

Marx in Maastricht

The Passion versus
de Passiespelen

+

Algoritmen krijgen
geen greep op
Beethovens tiende

Arno
Gerard Caris
Daan van Dijsseldonk
Tramaine de Senna
Trixie Whitley

Bloed, zweet en Frans Bauer

De kerken staan leeg, toch gaan theatervoorstellingen over lijden en dood van Jezus erin als zoete koek. FONSGERAETS plaatst tv-musical *The Passion* en het amateurspektakel *Passiespelen* tegenover elkaar. “We leven in een hypecultuur. Als samenleving hebben we dit soort momenten nodig.”

Liefhebbers van het lijdensverhaal van Christus, met de kruisiging op Golgotha als apotheose, kunnen hun hart ophalen. Op Witte Donderdag zou Roermond het decor zijn van het immens populaire televisiespektakel *The Passion*, op 10 mei beginnen in Tegelen de vijfjaarlijkse *Passiespelen*.

Waarom spreekt het lijden van Jezus in een tijd van afkalvende religieuze praxis tot de verbeelding? ZL stelt zeven vragen aan Math Schmeitz van *Passiespelen* en Reinder van Dijk van KRO-NCRV, de omroep die *The Passion* organiseert - vanwege de Corona-crisis dit jaar zonder publiek.

Wat vinden jullie van elkaars productie?

Reinder van Dijk: “Ik heb de *Passiespelen* helaas nog nooit gezien. Ik weet dat ze een keer een Jezus

van Marokkaanse afkomst hebben gehad. Mooi dat zoiets mogelijk is. Ze hebben een enorm rijke traditie. Ik ben er jaloers op dat een evenement dat lokaal is opgestart zo'n nationale uitstraling heeft gekregen.” Math Schmeitz: “*The Passion* is een tv-registratie van een concert waar een processie doorheen loopt. Veel mensen zijn daarin geïnteresseerd; mij spreekt het niet aan. Mag ik een vergelijking maken? Als theaterdirecteur heb ik ooit Cirque Plume binnengehaald. Daar was ik helemaal van ondersteboven, je voelde liefde en bezieling. Rivaal Cirque du Soleil is ook perfect, knap en professioneel, maar blijft voor mij buitenkant, te gladjes. Puur theater komt vanuit de buik en moet de bezoekers raken.”

Wat is de leidende gedachte achter jullie productie?

RVD: “Tien jaar geleden bleek uit onderzoek dat driekwart van de jongeren niet wist waar Pasen over gaat. Ik kreeg toen een dvd toegestuurd van *The Manchester Passion*, een BBC-productie, en was diep onder de indruk van de processie, het lichtgevende kruis en de popliedjes. We zijn in Hilversum rond de tafel gaan zitten en hebben er een klap op gegeven. Nu is het precies andersom: driekwart van de jeugd is bekend met het paasfeest. Of dat te danken is aan *The Passion*? We hebben er zeker een bijdrage aan geleverd.”

MS: “Tot in de jaren zeventig werd het verhaal van Jezus' lijden, sterven en verrijzenis theateraardig verteld. In de vele passiespelen die Europa telt, overheerst die klassieke aanpak nog steeds. Onze encensering is gemoderniseerd en gericht op het publiek. Het spel speelt zich bijna af op de schoot van de mensen. Bezoekers komen niet meer uit katholiek plichtsbef, je moet ze boeien, pakken, grijpen. Ben Verbongs slotscène in 2000 was magistraal: de totaal verlaten Jezus op het voortoneel met het kruis, terwijl boven Hem zich een orgastisch feest afspeelt. De ultieme eenzaamheid.”

‘De niet-gelovigen mogen in de meerderheid zijn, de behoefte aan spiritualiteit blijft bestaan.’

Repetitiefoto van de *Passiespelen*, 2020. foto Zebra Fotostudio's/ Peter de Ronde

Sinds 2018 zijn niet-gelovigen in de meerderheid in Nederland. Is jullie productie ook bedoeld als pastoraal tegenoffensief?

MS: “Dat denk ik niet. We maken wel de vertaalslag naar het heden en dragen een algemene boodschap uit. Hoe gaan we met elkaar om? Er zijn actuele maatschappelijke dingen in verwerkt: liefde, vrijheid, wederzijds begrip; in het Midden-Oosten speelt trouwens dezelfde ellende als tweeduizend jaar geleden. Een belangrijk thema wordt De Muur. Wat betekenen muren heden ten dage? Bescherming, afschrikking en afwijzing, of kun je ook muren van verbinding creëren?”

RvD: “*The Passion* appelleert aan de vraag: is er meer tussen hemel en aarde? De niet-gelovigen mogen in de meerderheid zijn, de behoefte aan spiritualiteit blijft bestaan. Mensen willen deel uitmaken van iets groters, uitstijgen boven zichzelf. Ook wij willen op basis van eeuwenoude bronnen op een laagdrempelige manier iets vertellen over verbinding in de samenleving. Het gaat om een eeuwenoud verhaal over wezenlijke thema's: vergeving, hoop, verraad en liefde. Misschien is *The Passion* wel een jaarlijkse spiegel voor mensen.”

Wat kunnen jullie van elkaar leren?

MS: “Ik bekijk het praktisch. Ik wil als marketingman via *The Passion* belangstelling kweken voor ons product. We gaan in de Goede Week de nodige publiciteit maken: bezoek ook de Tegelse *Passiespelen*, hetzelfde verhaal, maar

je krijgt totaal iets anders! Bij ons zijn vierhonderd amateurs plus een professioneel team twee jaar bezig met de voorbereidingen. Dit is levend theater, gemaakt met hart en ziel. Ons naaiatelier bestaat uit twintig vrouwen die al een jaar kostuums naaien. De decorploeg timmert iedere dag in weer en wind. De 110 koorleden repeteren sinds mei 2019 elke zaterdag. De betrokkenheid is enorm. Het stuk wordt gemaakt met bloed, zweet en tranen.”

Frans Bauer als Petrus, Jack van Gelder als Pontius Pilatus. Is het succes afhankelijk van celebrities?

RvD: “Met onbekende christelijke zangers wordt het nooit een evenement met landelijke uitstraling. Daarom kiezen we voor bekende artiesten. Ze moeten wel affiniteit hebben met de christelijke normen en waarden. Trijntje Oosterhuis zegt over haar rol als Maria: ‘Ik ben zelf ook moeder, ik herken de pijn als je kind iets wordt aangedaan.’ Er zijn artiesten die door *The Passion* geïnteresseerd zijn geraakt in Bijbelverhalen en het geloof.”

MS: “Ons uitgangspunt is dat we de acteurs allemaal amateurs zijn. Het inhuren van professionals voor de grote rollen is de dood in de pot. Dan ontstaan banale discussies als: waarom wordt die wel betaald en ik niet?”

***The Passion, De passiespelen, Lazarus, de Matthäus-Passion*. Kunnen we spreken van de festivalisering**

van de spiritualiteit?

RvD: “Die is inderdaad gaande. Onderzoekster Mirella Klomp zegt dat *The Passion* is uitgegroeid tot een cultureel evenement dat past in het rijtje Koningsdag en 4 & 5 mei. Het hoort bij de vaderlandse traditie. Dat vind ik een enorm compliment. We leven in een hypecultuur en hebben als samenleving dit soort momenten nodig. Dat zie je terug in het mediagedrag: mensen kijken massaal naar live-evenementen.”

Begrijpen bezoekers na afloop waarom Jezus werd opgeofferd en zo de hoop werd van de zoekende en lijdende mens?

MS: “Dat willen we in elk geval overdragen. Of iedereen dat meekrijgt, is natuurlijk een tweede.”
RvD: “De kritiek op ons was: waarom eindigen jullie met de kruisiging en niet met de wederopstanding? Daarom zegt de verteller nu aan het einde: ‘Alles leek verloren, maar toch zijn er mensen die geloven dat Christus na een paar dagen is opgestaan.’ Zo proberen in we de hoop te benadrukken. In Den Haag stond als apotheose Christus op het water van de Hofvijver.” **ZL**

The Passion. Op 9/4, bij EO en KRO-NCRV.
Passiespelen. Van 10/5 t/m 13/9 in Tegelen.
thepassion.nl / passiespelen.nl

The Passion in Dordrecht 2019. foto EO-KRO-NCRV